

Hvordan kan feedback styrke studenters skrivefærdigheder? Holistisk feedback i akademisk skrivning

Indlæg på seminaret "Akademisk skrivning –
organisering og praktisering i ulike fagmiljø ved
UiB", Solstrand hotell, 16.–17. april 2012

Randi Benedikte Brodersen
Islands Universitet/UiB

Indhold

- Erfaring og motivation
- Hvorfor er feedback så vigtig i akademisk skrivning?
- Formål
- Teoretisk baggrund
- Hvad er vejledning, og hvad er feedback?
- Hvad er formålet med feedback?
- Konstruktiv feedback
- Feedback-spørgsmål, -fokus, -principper mm.
- Holistisk feedback som svar på spørgsmålet: Hvordan kan feedback styrke studenters skrivefærdigheder/skrivekompetence?
- Øvelse i hurtigskrivning (om feedback)
- Spørgsmål til diskussion
- Litteratur

Erfaring og motivation (1)

- UiB-start i 1994: professionaliseringskursus for vejledere på nordisk hovedfag v/ Olga Dysthe
- Vejledningserfaring fra UiB, KHiB, Aarhus Universitet og Háskóla Íslands (Íslands Universitet)
- Erfaring fra forskellige typer vejledning:
  - Kollektiv vejledning på BA-, MA- og ph.d.-niveau (i form af gruppevejledning, skrivekurser og skrivegrupper)
  - Elektronisk feedback ved brug af læringsplatformen Kark
  - Traditionel individuel ansigt-til-ansigt opgavevejledning på BA- og MA-opgaver

Erfaring og motivation (2)

- En undersøgelse af UiB-læreres feedback på opgaveudkast (via læringsplatformen Kark) på kurset Akademisk skrivning, UiB (Brodersen 2009)
- Udsagn fra både tilfredse og frustrerede studerende og stipendiater om vejledning generelt og feedback på udkast specielt
- Metaspørgsmål forud for titelspørgsmålet: Hvad kendetegner min og din feedback, hvilke erfaringsmæssige og teoretiske indsigter bygger vores feedback på, hvilke(t) læringssyn ligger til grund for vores feedback, og hvad ved vi om effekten af (konstruktiv) feedback?
- Viden om betydningen af feedback i skriveprocessen og på tekstproduktion, skrivelyst og resultat

Hvorfor er feedback og viden om feedback så vigtig?

- «Et av de aller klareste funn i pedagogisk forskning overhodet er at tilbakemelding har stor effekt på studentenes læring» (Dysthe m.fl. 2006 og se også Dysthe & Hertzberg 2009)
- Læringsudbyttet er afhængigt af den faglige kvalitet på feedback, og ifølge en norsk undersøgelse vurderer kun 50 % af studenterne deres feedback som «konstruktiv» (Dysthe 2007)
- At give (skriftlig) feedback er en stor og øgende del af universitetslæreres arbejde

Formål

- 1) At svare på titelspørgsmålet: Hvordan kan feedback styrke studenters skrivefærdigheder? (dvs. deres skrivekompetence i forbindelse med opgaveskrivning)
- 2) At svare ved at præsentere den holistiske feedbackmodel (jf. undertitlen)
- 3) At få mere fokus på og bevidsthed omkring betydningen af feedback (for læring og motivation, skrivekompetence, opgavekvalitet mm.)

Teoretisk baggrund, feedback-udvikling og øget feedback-fokus

- Skrivepædagogik og skriveteori (bl.a. Peter Elbow, Olga Dysthe, Frøydis Hertzberg og Torlaug Løkensgard Hoel)
- Vejlednings- og feedback-forskningen (bl.a. Lotte Rinecker, Oslo-pædagogerne Per Lauvås & Gunnar Handal, John Hattie & Helen Timperley og Olga Dysthe & Frøydis Hertzberg)
- Sociokulturel læringsteori (læring som social praksis) (Jean Lave, Etienne Wenger og Steinar Kvale)
- De sidste års vejledningsfokus har ført til en udvikling fra traditionel monologisk envejs-vejledning (fra vejleder til student) til mere flerstemmig og dialogisk flervejs-vejledning (fra vejleder(e) til studenter og mellem studenter – MEN envejsvejledningen dominerer stadig)
- Enorm interesse for vejledning og eksplosiv vækst i vejlednings-, feedback- og vurderingsforskningen de sidste 10 år (det ses af både mængden af og et stort bibliotekstudlån af feedbacklitteratur)

Hvad er vejledning, og hvad feedback?

- Vejledning er især knyttet til opgavevejledning givet af vejleder
- Feedback (respons/tilbage melding) er knyttet til tekstudkast og kan være mundtlig og skriftlig og komme fra a) vejleder(e), b) medstudenter og c) studenten selv på udkast, og formålet er a) tekstproduktion, b) læring og c) skrivelyst
- Feedback på Akademisk skrivning er skriftlige lærer-kommentarer på studerendes første og andet udkast af en eksamensopgave ved brug af Kark

Hvad er formålet med feedback?

- *1) At få studerende til at skrive og at skrive godt, 2) at coache dem i processen med at skrive og med at blive færdig med en opgave og 3) at motivere og inspirere*
- Selv-reflektion – i forhold til egen læring, egen tekst, det at forbedre egen tekst osv. (metablik)
- Læring – kognitivt, socialt og på andre områder – knyttet til *det at skrive, læse og tænke og arbejde akademisk og få indsigt i fagtraditioner og -fagkulturer og deres betydning osv.*

En new zealandsk feedback-model

«Effective feedback» skal give svar på tre overordnede spørgsmål:

- 1) Where am I going? (What are the goals?) = **FEED UP**
- 2) How am I going? (What progress is being made towards the goal?) = **FEED BACK**
- 3) Where to go next? (What activity needs to be undertaken to make better progress?) = **FEED FORWARD**

Og da på det rette tidspunkt, dvs. når en student har brug for feed up, back og forward (Hattie & Timperley 2007, s. 86, og Dysthe & Hertzberg 2009, s. 37)

En treleddet norsk veiledningsmodell (Dysthe, Samara & Westrheim 2006, s. 42)

	Studentkollokviene: »Trygg havn«	Veiledningsgruppene: Sosialisering	Individuell veiledning: Kvalitetssikring
B I D R A G	Medstudenter: – Et sted å dele problemer – Et sted å uttrykke følelser – Et sted for støtte og opmuntring	Veiledere og medstudenter: – Gjensidig engasjement og deltakelse – Flerstemmighet – Måter å tenke og argumentere på – Fagkunnskap – Håndtering av ulike motstridende perspektiver	Individuell veileder: – Engasjement i prosjektet – Konkrete råd – Ansvarsdeling – Kriterier og framgang – Kvalitetssikring
T I L B A K E M E L D I N G	– Lav terskel (enkelt å dele) Ekte leser: »Jeg skjønner ikke ...« Medstudenter bidrar med: – omformuleringer – spørsmål – å bygge opp tilliten	– Høy terskel (angst for å dele uferdige tekster) – Støttende – Kritisk – Forslag og nye ideer – Tekstmodeller – Modeller for medstudenter-respons	– Fokus på struktur og alle nivåer i teksten – Fokus på revisjon: flere versjoner av samme tekst – Når er teksten »bra nok?«

Konstruktiv feedback

- Konstruktiv feedback er forsknings- og erfaringsbaseret og bygger på innsigter fra bl.a. læringsteori, skriveteori og skrivepædagogik
- Konstruktiv feedback er feedback som
  - «Hjelper til å klargjøre kva som er god prestasjon (mål, kriterier, standarder)
  - Fremmer utvikling av sjølvurdering og refleksjon over eiga læring
  - Fører til positiv motivasjon
  - Gir høve til å «lukke kløfta mellom det som er prestert og det som blir kravt [...]» (Dysthe 2007, efter Nicol 2006)

Grunlæggende feedback-spørgsmål

- Hvilken fase er teksten i?
- Hvilket tekstniveau gives feedback på?
- Hvilke krav og kvalitetskriterier skal teksten leve op til? (se liste over krav i fx *Den gode opgave*)
- Hvilke feedback-behov har studenten?
- Hvilken og hvor meget feedback kan vejlederen give? (fx kundskabs- og tidsmæssig)

(Hoel 2008, s. 120-121)

Feedback-fokus

- Læserbaseret feedback (hvordan reagerer du som læser på teksten – fx «Her svinger det!»)
- Kriteriebaseret feedback (fx i forhold til a) eksplicitte og kendte kriterier og b) implicitte og ukendte kriterie og normer)
- Skriverbaseret feedback (tekstfase og studentens behov)

Feedback-strategier

- Støttende feedback: Fx hvad er godt ved teksten, og hvor ligger potentialet?
En vanlig tendens: rituel og diffus ros og så kritik (også i Akademisk skrivning: «Det er et godt utkast, men...»)
- Udfordrende feedback: Fx i form af spørgsmål (støtte i læringspsykologi)
- Andre strategier (undervisning, reflektion, korrigerende og rådgivning) (jf. Hoel 2008, s. 128)

Tre feedback-»niveauer»

- Selv-feedback – fx lytte til og vurdere aspekter ved egen tekst ved at læse højt, finde respons-behov og bestille konkret respons efter behov
- Feedback fra medstuderende (= fra ligestillede) (fx i skrivegruppe/responsgruppe – *her er et stort skrivefremmende potentiale* (Rienecker 1991))
- Vejleder-feedback («opleves som farligst») – bedst hvis tilpasset bl.a. tekstfase, genre, studentens behov mm.

Hvordan kan feedback styrke studenters skrivekompetence?

Holistisk feedback

- Er både støttende og udfordrende
- Rummer de tre feedback-»niveauer»
- Bruger de tre forskellige slags feedback-fokus
- Kombinerer bevidste og varierede feedback-strategier
- Har et metaperspektiv på feedback (fx ved at tematisere feedback og betydningen af feedback)
- Bruger sociale, interaktive medier
- Feedback på mange mindre hurtigskrivning-tekster som bearbejdes og flettes sammen til en helhed

Empirisk undersøgelse af Kark-feedback på Akademisk skrivning ved UiB

- Feedback i 100 udkast fordelt på tre semestre (forår 2009, efterår 2008 og efterår 2007)
- Problemstilling: 1) Hvad kendetegner den eksisterende AS-feedbackpraksis i Kark og hvor vidt er den i samsvar med forsknings- og erfaringsbaserede principper for konstruktiv feedback?
- Formål: 1) at beskrive den praksis og 2) at sammenligne og vurdere denne feedback i forhold til de nævnte principper (Brodersen 2009)

Tre kategorier af AS-feedback i 2009-undersøgelsen

- 1) Konstruktive og evt. dialogiske kommentarer
- 2) Generelle og uklare kommentarer
- 3) Uhensigtsmæssige kommentarer

AS-feedbackeksempler (fra 2011)

Eksempel 1: *Alt i alt synes jeg dette er et bra først utkast, hvor du har fått med det viktigste. Jobber du med å klargjøre og konkretisere argumentasjonsanalysen ennå mer så blir dette bra. Dette er et godt utgangspunkt til neste utkast!*

Eksempel 2: *Generelt er dette et ganske mangelfullt førsteutkast. Du er inne på en del ok poeng, men disse må utbygges i langt større og nøyaktig grad. Les mer om fremgangsmåten ved analysene i læreboken. Jeg har også lagt ut en del forelesningsmateriale på MiSide. Lykke til [...]*

Øvelse i hurtigskrivning/nonstopskrivning

Skriv 5 min. nonstop på et blankt ark, uden at løfte pennen fra papiret og uden at gå tilbage og forbedre eller strege over, om et af disse tre emner:

- 1) Feedback/vejledning jeg selv har fået
- 2) Feedback jeg selv har givet
- 3) Alt jeg ved om feedback

Nonstop-skrivningsfunktion på pc (med sort skærm) findes på Studiemetro.au.dk, på feedback-stopet:

<http://studiemetro.au.dk/atskrive/nonstopskrivning/oevelse-nonstopskrivning/>

Spørgsmål til diskussion

- Hvilke kundskaber om feedback har vi som vejledere brug for for at kunne fremme studenters læring, skrivekompetence og selvreflektion?
- Hvordan får vi disse feedback-kundskaber, og hvordan kan vi integrere dem i praksis?
- Hvordan kan vi sikre kvaliteten på feedback (i en holistisk feedback-model)?

Anvendt og anbefalet litteratur (1)

- Brodersen, Randi B. 2009. Akademisk skrivning og vejledning – for vejledere og studerende. I: *milli mála* (årsskrift for Vigdís Finnbogadóttir-instituttet). Reykjavík: Háskóla Íslands, s. 173-217.
- Christie, Nils 2009. *Små ord for store spørsmål*. Universitetsforlaget.
- Dysthe, Olga m.fl. 2006. *Undervisnings- og vurderingsformer. Pedagogiske konsekvenser av Kvalitetsreformen*. Evaluering av Kvalitetsreformen, Norges forskningsråd.
- Dysthe, Olga 2007. Kva har Kvalitetsreforma lært oss om pedagogiske endringar i høgare utdanning? Utfordringar og dilemmaer framover: http://konferanser.hil.no/konferanser/17_netverkskonferansen_i_universitets_og_hoegskolepedagogikk/presentasjoner (14.4.2012).
- Dysthe, Olga 2009. Den nyttige tekstrespons – hva sier nyere forskning? I: Haugaløkken, O.K, L.S. Evensen, F. Hertzberg & H. Otnes (red.): *Tekstvurdering som didaktisk utfordring*. Universitetsforlaget, s. 35–43.

Anvendt og anbefalet litteratur (2)

- Dysthe, Olga & Frøydis Hertzberg 2006. Å bygge opp skrivekompetanse fra bachelor til doktorgrad. I: Dysthe & Samara (red.), 123-144.
- Dysthe, Olga & Akylina Samara (red.) 2006. *Forskningsveiledning på master- og doktorgradsnivå*. Abstrakt.
- Dysthe, Olga, Hertzberg, Frøydis, Hoel, Torlaug L. 2000/2010. *Skrive for å lære. Skriving i høyere utdanning*. Abstrakt.
- Elbow, Peter 1998. *Writing without Teachers*. Oxford University Press.
- Elbow, Peter 1981/1998. *Writing with Power*. Oxford University Press.
- Harboe, Thomas 2005. Akademisk læsning. I: *Uddannelsesnyt 5*: http://static.sdu.dk/mediafiles//Files/Om_SDU/Fakulteterne/Samfundsvidenskab/SUE/Akademisk%20laesning.pdf
- Hattie, John & Helen Timperley 2007. The Power of Feedback. I: *Review of Educational Research*, 77, 1, s. 81–112.
- Hoel, Torlaug Løkensgard 2008. *Skriving ved universitet og høgskolar – for lærarar og studentar*. Universitetsforlaget.
- Lave, Jean & Etienne Wenger 2003. *Situeret læring og andre tekster*. Reitzel.
- Lauvås, Per & Gunnar Handal 2006. *Forskningsveilederen*. Cappelen.

Anvendt og anbefalet litteratur (3)

- Nicol, D. 2006. Increasing success in first year courses: Assessment re-design, self-regulation and learning technologies. *British Journal of Educational Technology*.
- Rienecker, Lotte 1996. *Feedback i grupper – erfaringer og råd*. Formidlingscentrets skrifter 1, KU.
- Rienecker, Lotte 1999. *Tekster til tiden – undgå skriveblokeringer*. Dansk Psykologisk forlag.
- Rienecker, Lotte, Thomas Harboe & Peter Stray Jørgensen 2005. *Vejledning. En brugsbog for opgave- og specialevejledere på videregående uddannelser* [speciale = master; videregående = høyere]. Samfundslitteratur.
- Samara, Akylina 2004. *Forskningsveiledning ved UiB – en kartlegging*. Underveisrapport fra postdoktorprosjektet Forskningsveiledning [...] ved UiB. Rapport 2.
- Nyttige hjemmesider: Sokogskriv.no; Studiemetro.au.dk;
http://samf.ku.dk/pcs/pdf_filer/skrivegrupperpdf.pdf/; http://samf.ku.dk/pcs/tekster_og_pjecer/;
<http://www.ewenger.com/> og http://samf.ku.dk/pcs/pdf_filer/akademiskstudiemetode.pdf/